

Hur bör konsumtion beskattas?

Spencer Bastani

2:a juni, 2021

Vad är konsumtionsbeskattning?

KONSUMTIONSBESKATTNING

- ➔ Skatt på människors förbrukning av det som produceras i ekonomin
- ➔ Ger människor större frihet att själva påverka hur mycket de betalar i skatt
- ➔ Kombineras med skatter på arbetsinkomster och kapitalinkomster
- ➔ Utgör nästan 30% av Sveriges skatteintäkter

KONSUMTIONSBESKATTNING

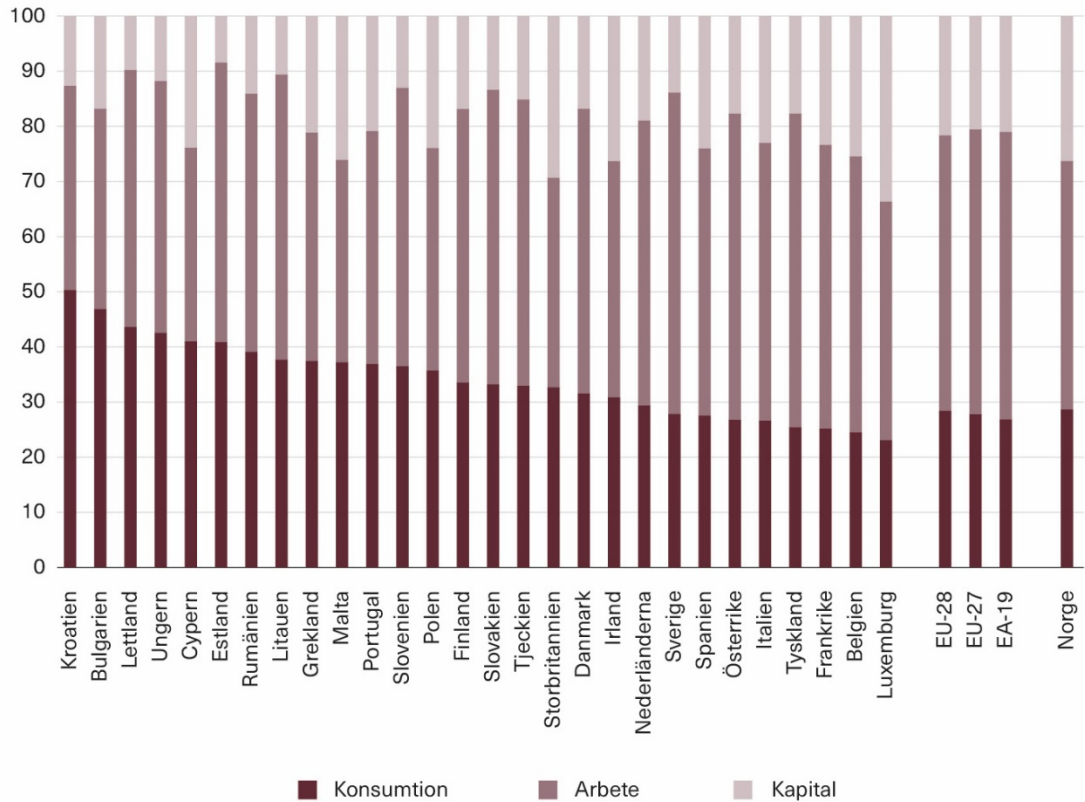
- ➔ Påverkar individers arbetsutbud på ungefär samma sätt som skatt på arbete
 - Syftet med arbetsinkomsten är konsumtion, antingen idag, eller i framtiden
- ➔ Konsumtion bredare skattebas än arbete
 - Finansieras även av förmögenhet, kapitalinkomster, svartarbete, turism och gränshandel

Konsumtionsbeskattning i Sverige och andra länder

KONSUMTIONSBEKATTNING I SVERIGE

- ➔ Moms
- ➔ Punktskatter
- ➔ Men i viss mån även
 - Fastighetsavgift, stämpelskatt
 - ROT- och RUT-avdrag
 - Offentligt finansierade varor och tjänster (utbildning, omsorg m.m.).

Figur 1. Uppdelning av de totala skatteintäkterna i olika EU-länder, 2018.

Källa: European Commission, DG Taxation and Customs Union. Data: Eurostat. Konsumtions-skatteerna består huvudsakligen av moms samt punktskatter på energi, tobak och alkohol. För detaljer, se European Commission (2020a).

Moms

MOMS

- ➔ Normalt varor och tjänster 25% dyrare för konsumenterna
 - Företagen lägger på moms på försäljningen, får ersättning för moms på insatsfaktorer
 - Momsen ingen kostnad för företagen, skjuts fram till slutkonsumenterna
- ➔ Stor del av potentiella momsbasen (nästan hälften) utnyttjas inte
 - Reducerade skattesatser 6% och 12% (ex. livsmedel, böcker, persontransport)
 - Momsundantag (ex. bostadsuthyrning, försäkringar, finansiell verksamhet)

MOMSUNDANTAG

- ➔ Undantagen inte lika ofta diskuterade som skattesatserna
 - Företag med momsundantag tar inte ut moms på försäljning
 - Får ingen ersättning för moms på inköp
- ➔ Undantag leder också till skattedrivna prisskillnader
 - Underbeskattning vid försäljning direkt till slutkonsumenter
 - Överbeskattning vid försäljning till företag (dold moms)

Vad säger forskningen?

HUR BÖR VAROR OCH TJÄNSTER BESKATTAS?

- ➔ Huvudrekommendationen är att varor och tjänster bör
 - Beskattas med samma skattesats
 - Omfatta alla varor och tjänster.
- ➔ Två avvikelser
 - Konsumtion med positiva eller negativa externa effekter
 - Varor och tjänster som uppmuntrar till arbete och ansträngning

PROBLEM MED DIFFERENTIERAD BESKATTNING AV VAROR OCH TJÄNSTER

- ➔ Snedvridningar av köp av varor och tjänster
 - Konsumenterna tar hänsyn till skatterna, köper inte de varor de helst vill ha.
 - Företagen köper inte de insatsfaktorer som gör produktionen mest effektiv
- ➔ Snedvriden konkurrens
- ➔ Godtycklig omfördelning mellan människor och sektorer.
 - Skatten blir beroende på vilka varor människor gillar att konsumera
 - Bryter mot principen skatt efter förmåga
- ➔ Administrativt krångel och gränsdragningsproblem

PUNKTSKATTER

- ➔ Värdefulla för att korrigera för negativa **externa effekter**
 - Uppstår när priserna inte speglar konsumtionens samhällsekonomiska påverkan
- ➔ Men bör rikta in sig på de underliggande miljö eller hälsoproblemen
- ➔ Bör inte användas som verktyg att dra in skatteintäkter

BARNOMSORG, ÄLDREOMSORG, HUSHÅLLSNÄRA TJÄNSTER M.M.

- ➔ Bör uppmuntras (subventioneras) av skattesystemet
- ➔ Motverkar skattekil som påverkar val mellan hemarbete och marknadsarbete
- ➔ Möjlighet till fler arbetade timmar och ökad specialisering (långsiktiga effekter)
- ➔ Relevant i Sverige på grund av höga marginalsatser på arbete

Förslag

SKATTEVÄXLING FRÅN ARBETE TILL KONSUMTION

➔ Steg 1

- Höj de reducerade skattesatserna på 6 och 12 procent till 25 procent
- Kompensera individer och företag (ex. reducerade arbetsgivaravgifter, sänkt skatt på låga och medelhöga inkomster samt ökade transfereringar)

➔ Steg 2

- Ta bort momsundantag. Uppfattas ofta som givna av EU-regler, men även utan förändringar på EU-nivå finns goda möjligheter att bredda momsbasen

➔ Skatteväxling från arbete till konsumtion

KONSEKVENSER AV SKATTEVÄXLINGEN

- ➔ Ökad likformighet i beskattningen av varor och tjänster
 - Mindre snedvridningar, gränsdragningsproblem m.m.
- ➔ Ett högre utnyttjande av en effektiv skatt
 - Konsumtion bredare skattebas än arbete
- ➔ Nedsatt moms på livsmedel ofta motiverad av fördelningsskäl
 - Mer träffsäkert att använda skatter och transfereringar. Dessutom branschneutralt
- ➔ Skatteväxlingen har vissa utjämnande effekter på fördelningen

BESKATTNING AV HÖGA AVKASTNINGAR

- ➔ Sparande inom investeringssparkonto (ISK)
 - Lämnar avkastningen som överstiger schablonintäkten obeskattad
 - Regressiv kapitalbeskattning
- ➔ Skatteväxling utökad beskattning av konsumtion finansierad av höga avkastningar

BESKATTNING AV INKOMSTOMVANDLING

- ➔ Inkomstomvandling
 - Högt beskattade arbetsinkomster omvandlade till lågt beskattade kapitalinkomster
- ➔ En skatteväxling från arbete till konsumtion innebär
 - Utökad beskattning av konsumtion finansierad genom inkomstomvandling
 - Minskade incitament till inkomstomvandling om sänkt skatt på höga arbetsinkomster

Slutord

SLUTORD

- ➔ Pedagogiskt syfte med rapporten
 - Bidra med en forskningsbaserad diskussion om konsumtionsbeskattning
 - Markera röd tråd genom komplext område
- ➔ Förslagen skulle bidra till att
 - Branscher i högre utsträckning konkurrerar på lika villkor
 - Konsumenter slipper onödiga (och snedvridande) pekpinnar
 - Företagen och samhället slipper administrativt krångel och gränsdragningsproblem
 - Skattesystemet drar större nytta av en bred skattebas som är effektiv att beskatta

